

5 juni 2025

Bestuurlijke reactie van het College van Bestuur op het advies van de Adviescommissie Gevoelige Samenwerkingsverbanden m.b.t. Bar-Ilan University, The Hebrew University of Jerusalem en The University of Haifa.

Het College van Bestuur (CvB) van de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR) heeft kennisgenomen van het eerste advies van de EUR Adviescommissie Gevoelige Samenwerkingsverbanden (hierna: de Commissie), m.b.t. Bar-Ilan University, The Hebrew University of Jerusalem en The University of Haifa.

Het bestuurlijke besluit van het CvB naar aanleiding van het advies van de Commissie

De Commissie heeft in haar eerste advies de samenwerking van de EUR met 3 Israëlische universiteiten onderzocht; het betreft voorgenomen en bestaande samenwerkingen met de Bar-Ilan University, The Hebrew University of Jerusalem en The University of Haifa. De samenwerkingen zijn in de vorm van exchange programma's, onderzoeksprogramma's en deelname in consortia.

De Commissie heeft na een grondig onderzoek beoordeeld tot in welke mate de drie betreffende universiteiten systematisch zijn verwickeld in, bijdragen tot of profiteren van schendingen van mensenrechten en internationaal humanitair recht. De Commissie heeft daartoe, zoals beschreven in het advies, verschillende bronnen geraadpleegd, de samenwerkingen doorgelicht en ook gesproken met betrokken EUR-faculteiten. Daarnaast heeft de Commissie op verschillende momenten bijeenkomsten georganiseerd om te spreken met vertegenwoordigers uit de bredere EUR-community.

Bar-Ilan University

Op grond van de beschreven afwegingen en redeneringslijn heeft het CvB besloten dat de institutionele samenwerking met Bar-Ilan University niet langer houdbaar is. De samenwerking met Bar-Ilan University zal per direct worden bevroren.

The Hebrew University of Jerusalem en The University of Haifa

Voor de institutionele samenwerkingen met The Hebrew University of Jerusalem en The University of Haifa maakt de analyse van de Commissie het aannemelijk dat er bij deze universiteiten sprake is van nauwe verwevingen/relaties met de IDF. Geconstateerd wordt dat de IDF betrokken is bij vermoedens van oorlogsmisdaden en mensenrechtenschendingen.

Het CvB besluit op grond van de analyse van de Commissie om de relatie met The Hebrew University of Jerusalem en The University of Haifa per direct te bevriezen: er worden geen nieuwe onderzoekssamenwerkingen of exchange programma's meer aangegaan met deze universiteiten en de bestaande samenwerkingen in exchange programma's worden bevroren. Voorzover het samenwerking betreft binnen consortia zoals Horizon programma's, geldt dat faculteiten/de EUR kan deelnemen als er binnen het verband geen *directe* samenwerking plaatsvindt met betreffende universiteiten.

Het CvB besluit hiertoe omdat het CvB oordeelt dat op grond van de relatie van deze universiteiten met de IDF het risico op betrokkenheid bij mensenrechtenschendingen te hoog is. Het CvB zal aan de betreffende universiteiten aangeven dat de EUR alleen bereid is om een institutionele samenwerking voort te zetten (of een nieuwe samenwerking te starten) als de betreffende universiteit aantoonbaar afstand houdt van IDF zolang de ernstige verdenking van structurele schending van mensenrechten en oorlogsmisdaden bestaat en de activiteiten in het kader hiervan.

Zolang het CvB er geen vertrouwen in heeft dat aan deze voorwaarde kan worden voldaan, blijft de institutionele samenwerking bevroren. Als het CvB oordeelt dat bovenstaande minimale vereiste voor samenwerking is geborgd, of als de oorlog in het gebied is afgelopen, kan de samenwerking doorgang vinden met een periodieke evaluatie van 3 maanden of zo nodig eerder.

Het CvB zal binnen de komende twee weken in contact treden met het bestuur van The Hebrew University of Jerusalem en The University of Haifa. Met de EUR-decanen wordt verder gesproken over het gevolg van dit besluit voor betrokken medewerkers en studenten, het vervolg van de samenwerkingen en in te bouwen evaluatiemomenten. Daarbij zal gewerkt worden met handelingskaders. De ervaring die daarmee wordt opgedaan kan bijdragen aan het vormen van kaders over hoe de EUR in de toekomst wil werken volgens de waarden en normen van responsible science.

Gevolgen voor de EUR-community

Het CvB is zich ervan bewust dat het bestuurlijke besluit naar aanleiding van het advies van de Commissie binnen de EUR-gemeenschap uiteenlopende reacties oproept. Voor sommige medewerkers en studenten gaat het besluit te ver; voor anderen niet ver genoeg. Zolang het conflict in Gaza en de bredere regio voortduurt, zullen de gevoelens van zorg, onmacht en verontwaardiging op de campus blijven bestaan – evenals de spanningen die in de samenleving en op universiteiten al langer voelbaar zijn.

Het CvB erkent dat de voortdurende stroom van ingrijpende berichten en beelden uit het conflictgebied diepe emoties oproept. Die raken ook onze gemeenschap, waarin mensen zich op verschillende manieren verbonden voelen met de situatie – persoonlijk, familiair, ideologisch of op andere gronden.

Het CvB maakt zich zorgen over signalen dat sommige leden van de EUR-gemeenschap zich niet langer vrij voelen om zich uit te spreken, of dat zij zich onveilig voelen vanwege hun afkomst, overtuiging of betrokkenheid bij maatschappelijke bewegingen. Dat raakt aan de kern van wat een universiteit zou moeten zijn: een plek waar ruimte is voor meerdere perspectieven, waar respectvol verschil van inzicht mogelijk is en waar veiligheid – fysiek én mentaal – voor iedereen gewaarborgd moet zijn.

Het CvB spant zich in om de EUR een inclusieve en veilige omgeving te laten zijn, maar beseft ook dat gevoelens van onveiligheid niet altijd eenvoudig weg te nemen zijn. Daarom roept het CvB iedereen binnen de gemeenschap op om bij te dragen aan een open, zorgvuldige en respectvolle dialoog, ook en juist wanneer meningsverschillen groot zijn.

Het CvB zal initiatieven vanuit de EUR-community blijven ondersteunen die bijdragen aan dialoog, reflectie en verbinding. In de komende periode zal in overleg met decanen en de Universiteitsraad worden verkend welke aanvullende stappen nodig en wenselijk zijn om deze ambitie te realiseren.

Achtergrond

Hoewel universiteiten in principe onafhankelijke wetenschappelijke instellingen zijn, is het goed denkbaar dat zij via vele samenwerkingen en overheidsregulering betrokken kunnen raken bij negatieve ontwikkelingen in de maatschappij en in extreme gevallen zelfs bij situaties waarbij de fundamentele mensenrechten in het geding kunnen komen. Met de oprichting van de onafhankelijke Commissie in juni 2024 gaf het CvB de opdracht om voorgenomen en bestaande samenwerkingen zorgvuldig te evalueren, te beginnen met Israël en Palestina, gegeven de nog steeds voortdurende vernietigende oorlog in dit gebied vanaf de Hamas aanvallen op 7 oktober 2023.

Deze vraag van het CvB aan de Commissie kwam ook voort uit de uiting van sterke emoties binnen de EUR-gemeenschap. De samenwerking met universiteiten in het oorlogsgebied en de vraag of de EUR daar nog steeds een goede bijdrage levert in lijn met de Erasmiaanse waarden, kwam en komt regelmatig aan bod.

De Commissie heeft het eerste advies opgeleverd in een reeks, te beginnen met 3 universiteiten in Israël. Op korte termijn zal de Commissie op verzoek van het CvB ook adviseren over de bestaande samenwerking met Birzeit University in Palestina en de University of Tel-Aviv.

De opdracht aan de Commissie

Het CvB heeft de Commissie nadrukkelijk meegegeven dat het EUR-beleid ten aanzien van samenwerkingen gebaseerd is op academische vrijheid en wetenschappelijke diplomatie (science diplomacy). Dat betekent dat het CvB samenwerkingen door de EUR met internationale partners, waar ook ter wereld, in beginsel altijd zal aanmoedigen voorzover zij volgens de Erasmiaanse waarden een positieve impact op mens en maatschappij kunnen bevorderen. Echter, op het moment dat er twijfels zijn over de handelwijze van een samenwerkingspartner op het gebied van het voldoen aan (inter)nationale wetgeving en/of het respecteren van fundamentele mensenrechten, zal de EUR zeer kritisch kijken naar het partnerschap.

Daarbij geldt dat een samenwerking altijd op merites wordt beoordeeld; er wordt gekeken naar het type samenwerking (exchange programma/wetenschappelijk onderzoek/deelname in consortia) en de instelling waarmee wordt samengewerkt. Daarbij geldt dat er in principe geen hogere standaarden gelden voor instellingen in oorlogslanden. Ook wil de EUR nadrukkelijk geen politieke uitspraak doen middels het al dan niet deelnemen in een samenwerking.

Het CvB heeft veel waardering voor het grondige onderzoek en het uitgebreide advies van de Commissie, en dankt hen voor het vele werk dat daarvoor het afgelopen jaar is verzet.